

Warszawa, dnia 18 kwietnia 2006 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Dr Janusz KOCHANOWSKI

RPO-524009-X/06/TS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00

Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Kazimierz MARCINKIEWICZ

Prezes Rady Ministrów

Wielce Szanowny Panie Premierze,

Pragnę poinformować Pana Premiera, że wpłynęło do mnie pismo obywatela, którego treść skłania do rozważań dotyczących zgodności art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.), nakładającego na gminy liczące powyżej 300 tys. mieszkańców obowiązek uzgadniania z Prezesem Rady Ministrów projektu statutu miasta, z konstytucyjną zasadą samodzielności samorządu terytorialnego, a także skutków regulacji zawartej w art. 3 ust. 3 tej ustawy, dotyczącej powierzenia Radzie Ministrów prawa rozstrzygania spraw spornych w tym względzie.

Jedną z podstawowych cech, jaką charakteryzuje się samorząd terytorialny, jest jego samodzielność. Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego oznacza, że przysługuje im prawo do decydowania we własnym zakresie, bez ingerencji zewnętrznej innych podmiotów - o wszystkich sprawach lokalnych, a w szczególności o swoim ustroju (organizacji wewnętrznej i trybie pracy organów jednostki samorządu terytorialnego), lokalnym porządku prawnym, podatkach i opłatach lokalnych, przeznaczeniu mienia komunalnego i zasadach korzystania z tego mienia, zagospodarowaniu przestrzennym itp. Wspomniana samodzielność rozumiana jest także jako niezależność od administracji rządowej, umożliwiająca organom jednostek samorządu terytorialnego realizowanie zadań związanych z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców, bez skrępowania instrukcjami i poleceniami pochodzącymi z zewnątrz.

W odniesieniu do kształtowania ustroju, samodzielność jednostek samorządu terytorialnego potwierdza art. 169 ust. 4 Konstytucji RP, w myśl którego ustrój wewnętrzny jednostek samorządu terytorialnego określają ich organy stanowiące. Z treści tego przepisu

wynika ponadto, że samodzielność ta nie ma charakteru absolutnego i może być ograniczona w drodze ustawy. Jednakże wprowadzane ograniczenia - zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego - muszą znajdować uzasadnienie w konstytucyjnie określonych celach i konstytucyjnie chronionych wartościach. Konieczne jest też zachowanie adekwatności celu uzasadniającego te ograniczenia do środka, jakim posługuje się ustawodawca. Ingerencja ustawodawcy nie powinna zatem przekraczać granic niezbędnych dla ochrony interesu publicznego, z którym jest powiązana (por. wyrok TK z dnia 23 października 1996 r., sygn. akt K 1/96, OTK z 1997 r. nr 2 poz. 31 oraz wyrok TK z dnia 8 maja 2002 r., sygn. akt K 29/00, OTK-A z 2002 r. nr 3 poz. 30).

Analizując w tym kontekście przepis art. 3 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym wnioskodawca uważa, że trudno określić zapisany w Konstytucji cel lub wartości, które uzasadniałyby ograniczenie samodzielności gminy liczącej ponad 300 tys. mieszkańców, w zakresie sporządzania projektu statutu gminy. Nie wydaje się także, by wymóg uzgadniania projektu statutu takiej gminy z Prezesem Rady Ministrów, był bezwzględnie konieczny dla ochrony szeroko pojętego interesu publicznego. Wszak statut jako akt prawa miejscowego, podlega kontroli administracji rządowej (wojewody) w ramach nadzoru nad działalnością gminną.

Wnioskodawca zwraca też uwagę, że w związku z przyznaniem Radzie Ministrów w art. 3 ust. 3 ustawy uprawnienia do rozstrzygania sporów, które pojawić się mogą w toku uzgadniania projektu statutu gminy liczącej ponad 300 tys. mieszkańców, Prezes Rady ministrów jako strona sporu - będąc konstytucyjnym członkiem Rady Ministrów (art. 147 ust. 1 Konstytucji RP) - staje się niejako sędzią we własnej sprawie.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Premiera o pomoc w ustaleniu *ratio legis* zróżnicowania trybu uchwalania statutu miasta w zależności od liczby mieszkańców, wynikającego z przepisów art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o samorządzie gminnym.

Łączę wyrazy szacunku

/-/